

Park škofov v Stari Loki

Škofjo Loko je, ne le v imenu, močno zaznamovalo dejstvo, da je v letih 973–1803 tod gospodovalo kar 47 freisinških škofov, zemljiških gospodov Loškega gospostva. Bogata dediščina, ki se je vse premalo zavedamo, kaj šele cenimo. Kako sicer razložiti dejstvo, da v vsej Loki ni bilo vidnejšega pomnika, ki bi mimo-idočemu pričeval o izborni službi nekdanjih oblastnikov in ga spominjal na korenine mestnega imena, saj se Loka imenuje Škofja prav zaradi freisinških škofov.

Idejni oče Aleje znamenitih Ločanov Alojzij Pavel Florjančič je poleti 2013, potem ko zaradi kulturnobojnega razpoloženja lokalnih politikov v njej vnovič ni bilo mesta za škofa Andreja Karlina,¹ navrgel zamisel, da bi Škofja Loka pravzaprav lahko imela še eno alejo, Alejo škofov. In kje bi bilo zanj bolj primerno mesto kot ravno v Stari Loki, izpričani matici Škofje Loke? Cesarjeva darovnica iz leta 973 se namreč nanaša prav na današnje Staro Loko, ki jo kot Lonko omenja tudi pogodba med oglejskim patriarhom in freisinškim škofom iz leta 1074, freisinški škofje pa so tod že v 11. stoletju imeli svoj dvor.

Čas porajanja zamisli o novi aleji je bil čas renesanse starološke zavesti, ki je januarja 2014 kulminirala v ustanovitvi Kulturno-zgodovinskega društva Lonka Stara Loka. Slednje je posvojilo Florjančičevo zamisel in jo leta 2015, ob podpori številnih darovalcev, pripeljalo do začetka njenega uresničevanja.

Prvi kip v Parku škofov v Stari Loki.

(foto: Ivo Žajdela)

1 Škof Andrej Karlin je bil prvič predlagan za postavitve v Alejo znamenitih Ločanov v Šolski ulici v Škofji Loki že leta 2007, ob 150-letnici rojstva.

Kot najprimernejše mesto za obeležja škofom se je izkazala brežina pod cerkvenim parkiriščem, mimo katere poteka pešpot iz središča Stare Loke proti Podlubniku. Lastnica zemljišča je Župnija Stara Loka. Izvirno umestitev kipov v tamkajšnji kostanjev drevored je zasnovala arhitektka Alenka Šmid Oblak, vizijo prihodnje ureditve tega območja pa nakazuje že izbira imena – Park škofov.

Primeren zunanji okvir za postavitev prvega kipa v Parku škofov v Stari Loki se je ponudil s praznovanjem 150. obletnice posvetitve župnijske cerkve sv. Jurija na rožnovensko nedeljo, 4. oktobra 2015. Gradnjo nove cerkve je zagotovo od blizu spremljal tudi kasnejši tržaško-koprski in nazadnje lavantinski škof Andrej Karlin (1857–1933), doma na Kalanuš v starološki gasi. Prvenstvo v parku je tako pripadlo znamenitemu domačinu, doktorju cerkvenega in civilnega prava, nadarjenemu pevcu in glasbenemu reformatorju, šolniku, publicistu, pastoralnemu, gospodarskemu in kulturnemu delavcu, ki se je v zgodovino zlasti zapisal po svoji narodnoobrambni drži na slovenski zahodni in severni narodnostni meji v prvih desetletjih 20. stoletja in kot začetnik postopka za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška.

Kip škofa Andreja Karlina, odlit v bron po mavčni predlogi akademskega kiparja Metoda Frlica, iz leta 2007, sta odkrila Minka Žagar, ki še edina živi v škofovi rojstni hiši, in Andrej Karlin, simbolni zastopnik novega rodu Staroločanov; blagoslovil ga je msgr. Andrej Glavan, novomeški škof.

V nadaljevanju bodo svoje mesto v Parku škofov našli tudi izbrani freisinški škofje, s čimer se bo le še utrjeval loški zgodovinski spomin in krepil zdrav ponos na našo skupno loško dediščino.

Slovesno odkritje in blagoslov kipa škofa Andreja Karlina v Parku škofov v Stari Loki, 4. 10. 2015. (foto: Janez Misson)